

POLAKKER VENDER HJEM TIL ET BEDRE LIV

RETURBILLET: De polske håndværkere og kassedamer er begyndt at vende tilbage Polen.

Velstanden og tilfredsheden hjemme i Polen stiger nemlig, og EU får en del af æren.

Green Coffee er et af middelklassens mødesteder i Warszawa. Her er smarte cafémobler, ciabatta-sandwich og unge forretningsmænd, der tjekker e-mail på deres bærbare computere. Kaffen koster det samme som på en dansk café, men prisen på en kaffe gør et større indhug i polakkernes lomme. Den polske gennemsnitsløn er kun omkring en fjerdedel af en danskers. Alligevel er der ikke mange tomme borde på caféen, for det går godt i Polen. Det går så godt, at mange polakker er begyndt at vende hjem.

Næsten to millioner polakker forlod Polen, da landet kom med i EU. Mange af de østeuropæiske arbejdere fandt job i Storbritannien og Irland, men nu har omkring halvdelen af dem pakket deres kufferter

igen og er flyttet hjem. En af grundene er den stigende velstand. Den mærker især den nye middelklasse, som vokser i de store byer og nu dukker op på caféerne.

Feel good-stemning

Det er ikke kun på Warszawas caféer, man kan spotte den nye polske middelklasse og hjemvendte polakker.

Store nye indkøbscentre skyder op rundt omkring i hovedstaden, og trods finanskrisen kan det godt være svært at få bord på byens restauranter. Der er simpelt hen blevet råd til mere.

Under kommunismen var medlemmerne i toppen af kommunistpartiet meget rige, mens mange almindelige polakker var fattige. Med den stigende velstand begynder

forskellene mellem top og bund i det polske samfund så småt at blive udvisket. Og det er godt, mener Dariusz Zalewski, Institut for Sociologi på Warszawas universitet.

– Det er nødvendigt med en middelklasse til at stabilisere forholdet mellem de rigtigt fattige og de virkeligt rige, forklarer Zalewski.

For 16 år siden havde 75 procent af polakkerne ikke råd til at klare sig gennem hverdagen. I dag er tallet faldet til 28 procent. Det viser en rapport fra Polens officielle statistiske kontor. Velstanden vokser. Der er råd til cafébesøg i frokostpausen, og i det hele taget hersker en »feel good«-stemning i landet, forklarer Pawel Uwieboda. Han er leder af den uafhængige tænketank demoscEUROPA i Warszawa.

– Folk er ret tilfredse med situationen, og de føler generelt, at landet er på vej i den rigtige retning – at vi er kommet igennem det værste. Det er folks opfattelse, at der er flere muligheder, og at det er blevet lettere at begå sig, siger han.

Han følger især Polens forhold til EU tæt og mener, at Polens medlemskab af EU i 2004 har en del af æren for den udvikling.

– I offentligheden opfattes Polens modernisering og EU-medlemskabet som to sider af den samme sag, siger Pawel Uwieboda.

Stor EU-opbakning

71 procent af polakkerne mener, at det har været til Polens fordel at være med i EU – også selv om mange polakker forlod lan-

Middelklasseliv på polsk

KØ I WARSZAWA: Hjemme hos familien Obrępalski er der ingen smalle steder.

Advokat, læge og fire børn er en del af den middelklasse, som er ved at vokse frem i Polen.

Den lyseblå Chrysler Grand Voyager er så stor, at Dariusz Obrępalski må køre meget forsigtigt for at kante den ud af parkeringskælderen. Han er endda nødt til at bakke en enkelt gang for at rette den ordentlig op, så den ikke skraber på betonhjørnet ved udkørslen.

Dariusz Obrępalski har lige sat sig ind i sin bil efter endnu en dag på kontoret i midten af Warszawas forretningskvarter.

Den 45-årige advokat arbejder på Peter Nielsen & Partners advokatkontor i den polske hovedstad. Et søsterkontor til Hulgård Advokater i Kolding. Dariusz Obrępalski har været ansat siden 1992, og i dag er han partner i advokatfirmaet.

Arbejdsdagen slutter omkring kl. 17, når han klapper den bærbare computer sammen, slukker lyset på sit kontor, siger hej og smutter ned til Chrysleren i parkeringskælderen. I dag er der heldigvis ikke overarbejde eller sene møder – det er der ellers ofte.

Chrysleren er under et år gammel og har ekstra mange siddepladser.

– Med fire børn er det forsvarligt at have sådan en stor bil, griner han, inden han svinger den ud i storbyens myldretidstrafik og indstiller sig på 50 minutters kørsel tilbage til forstaden og familien.

EU-penge til nye veje

Indfaldsvejene til Warszawa er overbelastede, så de 20 km tilbage til forstaden, Wesoua, kræver en vis tålmodighed. Men Dariusz Obrępalski er vant til det.

– Der er kommet mere trafik, efter at vi er kommet med i EU, forklarer han, mens Chrysleren næsten holder stille i køen.

– Alle har fået råd til en bil, efter at vi blev medlem af EU. Nu kan man købe en bil for næsten ingen penge, siger han.

Samme år Polen kom ind i EU, rejste massevis af polakker til nabolandene og købte biler. Næsten en million brugte biler kom til landet på bare et år. I 2010 regner man med, at der vil være 16 millioner biler i Polen – det er næsten en bil til hver anden polak.

Dariusz Obrępalski bruger ventetiden i bilen til at koordinere med konen Beata over mobilen. Med fire børn er der en del brikker, der skal falde på plads. Beata er læge, men har orlov fra hospitalet for at passe den mindste.

I dag skal Dariusz hente den yngste søn Igor i SFO'en, mødes med Beata og passe den toårige datter, mens Beata tager til møde på Igors skole. Hun står allerede og venter, men trafikken er nærmest gået i stå på grund af vejarbejdet længere fremme.

Når lastbilerne og arbejderne i de gule veste engang er færdige med vejen her, bliver adgangen til Warszawa fra forstæderne lettere. Et stort skilt gør opmærksom på, at vejen her bliver bygget med EU-penge – ligesom 720 km vej andre steder i Polen også gør.

Polen får næsten 20 procent af alle de midler, EU har i sin strukturfondskasse frem mod 2013.

Villakvarter med vagtværn

Endelig løsner trafikknuderne sig, og Dariusz Obrępalski kan køre ind i forstaden Wesoua, som en gang var en selvstændig by, men nu nærmest er vokset sammen med Warszawa.

Det er et familieområde med bump på vejene og hastighedsbegrænsning på 30 km i timen. Beata venter foran SFO'en og børnehaven, som ligger lige ved siden af hinanden. Hun har den toårige Agata på armen. Pigen er glad for at se sin far, og

mens han spænder hende fast i barnestolen, hopper tiårige Igor ind på bagsædet.

Igor plager om at få lov til at få nogle nye fisk til sit akvarium, men ikke i dag, siger Dariusz Obrępalski, sætter i bilen i automatgear og kursen hjem mod villaen.

Villaerne ligger med gode mellemrum, så der er plads til store baghaver og hegn hele vejen rundt om alle husene. De fleste har et privat vagtværn til at holde øje med huset.

– Lige da vi var flyttet ind, havde vi indbrud to gange, så dengang var det nødvendigt med vagtværn – nu er det ikke så slemt, forklarer han, mens han parkerer.

Huset er en stor gul villa med 200 kvadratmeter plus kælder.

Dariusz Obrępalski starter med at løsne slipset og lade Agata komme op på armen. Han hilser lige på den ældste søn, som sidder dybt begravet foran computeren.

– I lang tid var det tv'et, der var samlingspunktet i familien, men nu har computeren overtaget, forklarer han.

Der går heller ikke ret længe, inden de to sønner skændes om, hvem der skal sidde foran skærmen. De skal begge to bruge den til lektier, siger de.

Dariusz Obrępalski blander sig ikke. I stedet når han lige at give Agata en tår saftevand og en gyngetur i haven. Så er det tid til at hente den seksårige Justyna i svømmehallen.

Ingen grænser på ferien

På vejen fortæller Dariusz Obrępalski om familiens ferier. I gamle dage tog han på vandretur med gutterne op i bjergene. Nu tager han på kanotur med familien.

– Engang var vi i Litauen, hvor vi holdt to timer i kø ved grænsen. Sidste gang vi var der, var grænserne åbne, og vi lagde ik-

ke en gang mærke til, at vi kørte over grænsen, siger han.

De åbne grænser er en af de fordele ved EU-medlemskabet, han lægger mest mærke til. Han er dog ikke ubegrænset tilhænger af EU, for det kan godt være meget bureaukratisk, og så er lovgivningen nogle gange for langsom, synes han. Men han er glad for, at Polen er blevet medlem. Det er en historisk begivenhed på linje med kommunismens fald, mener han.

– Det er godt for udviklingen i Polen. Uden EU-medlemskab ville det have været

SENGETID. Da hele familien Obrępalski endelig er hjemme, er det så sent, at Beata kun når at snuppe en hurtig bid mad, inden de mindste skal puttes.

FOTO: PIOTR MALECKI

det. Nu har EU nemlig vist sig ikke bare at skabe nogenlunde politisk ro i landet. Økonomien er også blevet bedre og mere stabil – selv i krisetider. Det har fået udvandrerne til at vende hjem.

– Når landet kan modstå en global recession, giver det folk en tro på, at fundamentet er stærkt nok, siger Paweł Źwieboda.

Ingen hamstrer sukker mere

Polakkerne bliver mere og mere tilfredse med det polske medlemskab af EU.

Før landet kom med, var der stor usikkerhed i befolkningen om, hvad medlemskabet egentlig ville betyde.

Lige inden optagelsen i maj 2004 var der f.eks. rygter om, at EU-medlemskabet ville få prisen til at stige på sukker. Derfor ham-

strede mange polakker sukker i dagene op til. Efter fem et halvt år i EU er der blevet længere mellem den slags rygter og fordomme.

– Folk har indset, at EU er meget mere brugervenlig, end de havde forventet. Nu er der en form for konstruktiv kritik af EU i stedet. Det er et lidt mere balanceret forhold, vi har til EU nu, siger Paweł Źwieboda.

Nu er det i stedet så populært at søge om EU-penge til alle mulige projekter, at der stort set ikke findes en kommune i Polen, der ikke har fået EU-støtte.

De EU-skeptiske partier har mistet indflydelse, og i dag synes kun otte procent af befolkningen, at EU-medlemskabet er dårligt for Polen.

FART PÅ. Dariusz Obrępalski henter sin mindste datter, Agata på to år, på vej hjem fra arbejde og planlægger i hast resten af dagen med sin hustru Beata.

FOTO: PIOTR MALECKI

FAKTA

• POLSK MIDDELKLASSE

- ★ Bor i byerne.
- ★ Tjener gode penge.
- ★ Har råd til at købe fast ejendom eller egne virksomhed.
- ★ Har ofte en videregående uddannelse.
- ★ Er mellem 30-50 år.
- ★ Læser bøger og aviser.
- ★ Går ofte i biografen eller teatret.

• POLSKE FORDELE VED EU

- ★ Folk har fået flere penge.
- ★ Før krisen var arbejdsløsheden faldende.
- ★ 67,3 milliarder euro i EU-støtte fra 2007-2013.
- ★ Større handel med landene omkring Polen.
- ★ Landbrugsstøtte til bønderne – deres indtægt steg i gennemsnit med 90 procent fra 2000 til 2008.
- ★ Bedre veje, toge og metro i Warszawa.
- ★ Skrappere miljøregler.
- ★ Bedre håndtering af spildevand og forbedrede kloaker.
- ★ Stigende turisme.
- ★ Flere polske studerende i udlandet.
- ★ Kilde: Det polske kontor for Komiteen for Europæisk Integration.

• POLEN

- ★ 38,5 millioner indbyggere.
- ★ Der bor 1,7 millioner i hovedstaden. Warszawa.
- ★ EU-medlem siden 1. maj 2004.
- ★ Overvejende romersk-katolsk.

Af Pernille Boelskov
baggrund@jv.dk

meget svært for Polen at gennemgå sådan en hurtig udvikling, siger han.

Polakkerne har i gennemsnit fået flere og flere penge de seneste fem år. Velstanden stiger, og almindelige mennesker begynder at få råd til designermøbler og samtalekøkkener.

Forstaden vokser

Her i Wesoła er Dariusz Obrępalski heller ikke den eneste med en stor bil på parkeringspladsen foran svømmehallen. Wesoła er en af de forstæder, hvor den nye polske

middelklasse vokser frem. Mange har gode job inde i Warszawa, men næsten hver tiende her i byen driver sin egen mindre virksomhed. Det er iværksættere som dem her Wesoła, der driver Polen frem.

Justyna er ikke kommet ud af omklædningsrummet endnu. Midt i virvaret af børn, vådt badetøj og trætte forældre står Dariusz Obrępalski tålmodigt og venter på datteren. Den mindste, Agata, holder godt fast i far. Justyna kommer endelig ud fra omklædningen. Faciliteterne er lidt klemte. Byen er vokset svømmehallen over ho-

vedet. Heldigvis er byggeriet af den nye svømmehal allerede i gang. Dariusz Obrępalski får de to piger på bagsædet og vender atter Chrystleren mod villakvarteret.

Justyna får en toast i køkkenet, mens Dariusz Obrępalski laver espresso, og så er der ellers tid til hygge og afslapning i stuen med pigerne.

Da Beata endelig kommer hjem fra forældremødet, er det blevet så sent, at de mindste skal puttes, inden der kommer mad på bordet. I morgen venter endnu en hektisk dag.